

Vybrané metody v současné dokumentární tvorbě

cyklus přednášek s hosty

Andrea Slováková

Interaktivní přednáška s hosty představí různé metody a autorské postupy vzniku dokumentárního filmu v současnosti.

Jednu z nejpřehlednějších taxonomií dokumentárního filmu vytvořil Bill Nichols ve své knize Úvod do dokumentu, a to definováním šesti modů dokumentárního filmu. Poetický, výkladový, observační, participační, reflexivní a performativní modus – každý z nich klade důraz na jiné stylistické prostředky, zapojení autora, vztah k postavám, použití určitých postupů. A každý otevírá nejen odlišné estetické, ale taky například etické otázky. Jiným řezem dokumentárním filmem mohou být žánry (etnografický film, historický film, film – deník, dokudrama, filmový esej, báseň) anebo metody (časosběrný, angažovaný, found footage, situační film...). V rámci této přednášky vhlédneme do dokumentárního filmu z hlediska použitých metod, žánrových konvencí, a postupů charakteristických pro jednotlivé mody z jakéhosi pomyslného rubu – podrobnou analýzou postupů autora při formulaci tématu, konstrukci scénáře, natáčení, interakci s postavami, volby výrazových prostředků, střihové skladby či postprodukčních postupů. Zevrubný rozhovor s autorem také otevře další otázky stylu, etických problémů a výrazových možností dokumentárního filmu. Úvod zařadí uváděné postupy a žánry do kontextu historického i současné světové a české tvorby.

Každá přednáška bude rozdělena do tří částí: úvod do dané metody, projekce filmu nebo jeho delší ukázky, moderovaná rozprava s hostem.

Šest přednášek představí tyto autory a filmy:

- střihový film – Jan Šikl / cyklus Soukromé století, díl Tatiček a Lily Marlén
- etnografický film a vizuální antropologie – Martin Ryšavý / Afoňka už nechce pást soby
- časosběrný film – Helena Třeštíková / Katka
- situační dokument – Jan Gogola ml. / Mám ráda nudný život
- angažovaný dokument – Martin Mareček / Auto*mat
- inscenovaný dokument – Martin Řezníček / Sbohem, slunce

Výstup: student připraví tři kratší texty: 1. reflexi vybraného filmu – z výše uvedených (v rozsahu 4 NS), 2. vlastní definici dokumentárního filmu (2 NS) a 3. pojednání o některé z prezentovaných metod (3 NS). Nad texty proběhne ústní rozprava.

Povinná literatura

NICHOLS, Bill: *Úvod do dokumentárního filmu*. Praha: AMU - JSAF, 2010.

GAUTHIER, Guy: *Dokumentární film, jiná kinematografie*. Praha: AMU - JSAF, 2004.

DO I. – VI. sborník textů o dokumentu (vybrané texty doporučené na jednotlivých přednáškách). Jihlava: JSAF, 2003 – 2008.

Doporučená literatura

- PLANTINGA, Carl: *Rhetoric and Representation in Nonfiction Film*. Cambridge University Press, 1997 (kapitola Hlas a autorita vyšla i ve slovenském překladu, v *Kino Ikon* č. 2, 2007).
- NICHOLS, Bill: *Representing Reality*. Bloomington: Indiana University Press, 1991.
- RENOV, Michael (ed.): *Theorizing Documentary*. New York: Routledge, 1993.
- SCHNEIDEROVÁ, Alexandra: Performance v rodinném filmu. *Illuminace*, 16, č. 3 (2004), s. 69-84.
- PALOTAI, János: „Archeologie“ soukromého Maďarska. Rozhovor s Péterem Forgácsem. *Illuminace*, 16, č. 3 (2004), s. 177-198.
- LEACOCK, Richard: Obrana flahertyovských tradícií. *Kino Ikon*, 5, č. 1 (2001), s. 136-143.
- GAUDREAULT, A., MARION, Ph.: Boh je autor dokumentárnych filmov... *Kino Ikon*, 6, č. 2 (2002), s. 95-106.
- WEES, William: Doména montáže: kompilácia, koláž, prispôsobenie. *Kino Ikon*, 9, č. 1 (2005), s. 159-170.
- GAINES, Jane M.: Documentary Radicality. *Canadian Journal of Film Studies*, 16, č. 1 (jaro 2007), s. 5-24.